

Artikkelen er publisert under modellen grønn åpen tilgang (green open access). Det betyr at utgiver tillater forfatter å arkivere sin artikkel i åpne institusjonelle arkiv (egenarkivering) eller på eget eller arbeidsgivers nettsted, i den versjon og det format som ble godkjent av tidsskriftets redaksjon (akseptert versjon/tekstversjonen).

Sitering av artikkelen i APA (6th):

Holmboe, M. (2017). Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging: En oversikt og noen kritiske merknader. *Tidsskrift for strafferett*, 14(4), 397-414.

Dette er siste tekstversjon av artikkelen, den kan inneholde ubetydelige forskjeller fra forlagets pdf-versjon.

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging: En oversikt og noen kritiske merknader

Seniorrådgiver Morten Holmboe

1 Innledning og bakgrunn¹

I Norge er myndighetsalderen 18 år, mens lavalderen for å kunne stilles strafferettslig til ansvar er 15 år.² De unge lovbrysterne stiller strafferettspleien overfor prinsipielle og praktiske utfordringer. De kan i mindre grad enn voksne vurdere konsekvensene av sine handlinger, slik at hensynet til rettferdig straff trekker i retning av at man må se med mildere øyne på dem. Det må også legges til grunn at barn i mindre grad enn voksne tåler å sone straff, særlig fengselsstraff.

Disse utfordringene har gjort at man over tid har prøvd en rekke tiltak, både som formell straff og som sosiale hjelpetiltak.

En oversikt over historien er gitt i NOU 2008: 15 s. 15–19 og Prop. 135 L (2010–2011) s. 15–16. I dag vil de strafferettslige tiltakene suppleres av barnevernlovens regler, se særlig § 4-24 om tvangsplassering av barn på grunn av alvorlige atferdsproblemer. Tvangsplassering på grunn av kriminalitet kan i en del tilfeller sperre for vanlig straffefølgning – og omvendt.³

-
- 1 Takk til professor Tor-Geir Myhrer og førsteamanuensis Jon Strype for gode råd og gjennomlesing av et utkast til artikkelen. Synspunktene står for min egen regning.
 - 2 Vergemålsloven § 8; straffeloven § 46.
 - 3 Se Rt. 2012 s. 1051. Jf. om bakgrunnen Morten Holmboe og Hans-Petter Jahre, «Dobbeltstraff er ikke enkelt: Gjentatt straffefølgning etter Den europeiske menneskerettskonvensjons protokoll 7 artikkel 4 – en oppdatering», *Lov og Rett*, 2011 (4) s. 191–212 (s. 206–208).

FNs Barnekonvensjon er gjort til en del av norsk rett ved menneskerettsloven § 2. I de senere år har konvensjonens krav om at myndighetene skal legge vekt på barnets beste påvirket både lovgivning og konkret straffutmåling.⁴

Ved lov 20. januar 2012 nr. 6 ble det innført en ny reaksjon, ungdomsstraff, som langt på vei skulle erstatte bruk av ubetinget fengsel for unge lovbrøyttere.⁵ Reglene skulle først tre i kraft 1. juli 2014 når man hadde fått på plass et system for gjennomføringen av ungdomsstraff.

Ved samme lov ble det gitt en ny bestemmelse i straffeloven § 18 om at fengsel bare skal benyttes overfor unge lovbrøyttere når det er særlig påkrevd. Bestemmelsen ble ansett for å kodifisere gjeldende rett, jf. straffeloven av 2005 § 33.⁶ I tillegg ble det gitt en del andre regler som skulle bedre situasjonen for unge lovbrøyttere.

Den nye konfliktrådsloven trådte i kraft 1. juli 2014.⁷ Reglene om ungdomsstraff ble beholdt, og loven inneholder også regler om såkalt ungdomsoppfølging og oppfølging i konfliktråd.⁸ I tillegg ble reglene om meglings i konfliktråd utvidet og justert i lys av erfaringer med såkalt gjenopprettende prosess.

Forarbeidene til endringsloven av 20. januar 2012 nr. 6 om barn og straff har fortsatt betydning. På flere punkter viser proposisjonen til konfliktrådsloven⁹ til disse tidligere forarbeidene.

4 Jf. om Barnekonvensjonen bl.a. Mette Yvonne Larsen, «Barns rettigheter i konflikt med loven», i Kirsten Sandberg, Elin Saga Kjørholt og Njål Høstmælingen (red.), *Barnekonvensjonen: barns rettigheter i Norge*. 2. utg., Oslo 2012 s. 140–156. – Barns stilling i straffeprosessen reiser særskilte spørsmål i mange land. For en oversikt, se Stephanie Rap og Ido Weijers, *The effective youth court: juvenile justice procedures in Europe*, The Hague 2014.

5 Reglene fra 2012 ble inntatt i konfliktrådsloven 1991. Forarbeidene er NOU 2008: 15, *Barn og straff – utviklingsstøtte og kontroll*, Prop. 135 L (2010–2011) og Innst. 83 L (2010–2011). Jf. om utvalgets forslag Ingun Fornes, «Barn som begår lovbrudd. Norsk rett og forslag i NOU 2008: 15 Barn og straff», *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap*, 2009 (3) s. 225–236.

6 Se Rt. 2007 s. 252 og Rt. 2010 s. 1313. Jf. Magnus Matningsdal, *Straffeloven*, notene 93–94. I: Steinar Tjomsland, Arnfinn Bårdsen og Aage Thor Falkanger (red.), *Norsk lovkommentar (elektronisk versjon)*, Oslo 2014 (lesedato 20. oktober 2014).

7 Lov av 20. juni 2014 nr. 49 om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven). Forarbeidene er arbeidsgruppeutredningen Økt bruk av konfliktråd (2011), Prop. 57 L (2013–2014) og Innst. S. nr. 268 L (2013–2014).

8 En oversikt over bruken av konfliktråd i strafferettspleien er inntatt i Prop. 57 L (2013–2014) s. 9. – Jf. Morten Holmboe, «Lov om konfliktrådsbehandling (konfliktrådsloven)», i Steinar Tjomsland, Arnfinn Bårdsen og Aage Thor Falkanger (red.), *Norsk lovkommentar (elektronisk versjon)*, Oslo 2014.

9 Prop. 57 L (2013–2014).

Både ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er delt i tre etter at sanksjonen er ilagt: Gjennomføring av et ungdomsstormøte, utarbeidelse av en ungdomsplan og gjennomføring av ungdomsplanen.¹⁰ Strukturelt er reaksjonene altså like på et overordnet plan, men de skiller seg fra hverandre når det gjelder hvor alvorlige handlinger de kan brukes overfor, og i sanksjonens innhold og alvor.

Begge sanksjonene er – i likhet med tradisjonell konfliktrådsbehandling – ansett som såkalt gjenopprettende prosess (restorative justice, tidligere også kalt gjenopprettende rett).¹¹ Tanken er at lovbruddet skal møtes med en form for sanksjonering som bidrar til at lovbrøyteren og den skadelidte (offeret) om mulig kan forsones.

Siden sanksjonene ses på som ledd i en gjenopprettende prosess, er gjennomføringen ikke – som ved straffgjennomføring ellers – lagt til kriminalomsorgen, men til konfliktrådene.¹²

Lovgiveren må ikke slutte å søke etter gode alternativer til fengselsstraff for unge lovbrøytere. Arbeidet med de nye reaksjonsformene er utført med et stort engasjement for å gjøre straffeforfølgingen og fullbyrdelsen mer human overfor denne gruppen.

Straffereaksjoner som har preg av hjelpetiltak, skaper imidlertid en særskilt utfordring: Tiltakets positive virkning for lovbrøyteren kan gjøre at man både reduserer de alminnelige rettssikkerhetskrav og lar reaksjonen virke i lengre tid enn ordinære reaksjoner fordi man trenger lang tid til å rehabilitere lovbrøyteren.

Et talende eksempel på det siste er den tidligere ordningen med ungdomsfengsel, der det ikke var helt uvanlig at domfelte anket for heller å få fengselsstraff. Se f.eks. Rt. 1972 s. 339, der domfeltes anke for øvrig ble forkastet.¹³

10 Konfliktrådsloven § 22. Se nærmere punktene 2 og 3 nedenfor.

11 Litteraturen om restorative justice (gjenopprettende prosess) er omfattende. Se en oversikt i Prop. 135 L (2010–2011) s. 196–199. Her nøyer jeg meg med å vise til Nils Christie, «Konflikt som eiendom», *Tidsskrift for Rettsvitenskap*, 1977 s. 113–132; Howard Zehr, *Genopprettende rett: en lille bog om ret, uret og retfærdighed*, København 2008; Mari-Louise Pabsdorff, *Rom for dialog: om konflikthåndtering og gjenopprettende rett*, Oslo 2010; Gerry Johnstone, *Restorative Justice: Ideas, values, debates*, 2. utg., London 2011; Per Andersen, «Development of Restorative Justice Practices in Norway», i David J. Cornwell, John Blad og Martin Wright (red.), *Civilising criminal justice: an international restorative agenda for penal reform*, Hook 2013 s. 479–499.

12 Prop. 135 L (2010–2011) s. 110–113.

13 Jf. om den danske ungdomssanktionen – som ikke er formell straff – Anette Storgaard, «Ungdomssanktionen: En straf i forklædning», i Annette Møller-Sørensen og Anette Storgaard (red.), *Jurist uden omsvøb: Festskrift til Gorm Toftegaard Nielsen*, København 2007 s. 319–335.

Det er prinsipielt sett en fordel at ungdomsstraffen er en formell straff. Spørsmålet er likevel om lovgiveren har klart å unngå regler som svekker rettssikkerheten for de yngste lovbyterne.¹⁴

2 Ungdomsstraff

Ungdomsstraff er en hovedstraff, jf. straffeloven § 15. Regler om idømmelse av straffen er tatt inn i straffeloven § 28 c.¹⁵ Gjennomføringen av reaksjonen er regulert i konfliktrådslovens kapittel IV.

Der siktede var under 18 år på gjerningstiden, skal han nå ha forsvarer i alle saker der det er spørsmål om å idømme ubetinget fengsel, samfunnsstraff eller ungdomsstraff.¹⁶ Det kan også oppnevnes forsvarer til ungdomsstormøtet.¹⁷

Retten fastsetter en gjennomføringstid og en subsidiær fengselsstraff, men ikke noe timetall som begrenser hvor intensiv reaksjonen skal være.¹⁸ Gjennomføringstiden skal være fra seks måneder til to år, med mulighet til å forlenge tiden til tre år der den fengselsstraff som ellers ville blitt idømt, er klart lengre enn to år. Ved fastsettelsen av gjennomføringstiden skal man legge vekt på lovbruddets karakter, men også på ungdommens behov.¹⁹

Den subsidiære fengselsstraffen skal svare til «den fengselsstraff som ville ha blitt idømt uten ungdomsstraff».²⁰ Når unge lovbytere først idømmes fengsel, blir ofte en vesentlig del av fengselsstraffen gjort betinget.²¹ Slik får domstolen markert forholdets alvor, samtidig som man begrenser soningstiden så mye som mulig.

14 Jf. også Jørgen Spangen Iversen, «En kritikk av ungdomsstraffen», *Lov og Rett*, 2013 (9) s. 630–639. En analyse av ungdomsstraffen i kriminologisk perspektiv er gitt av Victoria Hoelstad Borg, *Ungdomsstraff: Gjenopprettende strafferett?*, Masteroppgave, Universitetet i Oslo, 2014.

15 Jf. Magnus Matningsdal, *Straffeloven*, Norsk lovkommentar, notene 146–168. – I straffeloven av 2005 er det gitt tilsvarende regler i kapittel 8a (§§ 52 til 52 c).

16 Straffeprosessloven § 96 og § 99. Jf. Prop. 135 L (2010–2011) s. 155–156.

17 Straffeprosessloven § 100 annet ledd, jf. konfliktrådsloven § 24 tredje ledd.

18 Straffeloven § 28 c annet ledd.

19 «Det bemerkes likevel at ved domstolenes fastsettelse av gjennomføringstid, bør de tradisjonelle straffeutmålingsmomentene tre noe i bakgrunnen, slik at det ikke utvikler seg en fast praksis for lengden av gjennomføringstiden basert på hvor grove forhold det gjelder. Like viktig er barnets individuelle behov og hvor lang gjennomføringstid som er nødvendig for å oppnå et ønsket resultat.» (Prop. 135 L (2010–2011) s. 131.)

20 Straffeloven § 28 c annet ledd bokstav c.

21 Jf. f.eks. Rt. 2010 s. 1317, Rt. 2012 s. 34, Rt. 2013 s. 67 og Rt. 2013 s. 776.

Det må følge av ordlyden at den subsidiære fengselsstraffen skal svare til den samlede betingede og ubetingede fengselsstraff som ellers ville blitt fastsatt. Av hensyn til rettens fastsetting av soning ved et eventuelt brudd på ungdomsplanen vil det da være en fordel om det fremgår av premissene i straffedommen hvor lang tid som ville blitt gjort ubetinget hvis ungdomsstraff ikke var idømt.

2.1 Formelle kriterier

2.1.1 Alder

Det er et absolutt vilkår for å bruke ungdomsstraff at lovbrøyteren var under 18 år på gjerningstiden. Forholdet kan likevel pådømmes etter at han har fylt 18 år.²²

Det er ikke adgang til å kombinere ungdomsstraff med bot eller fengsel. Departementet overveiet dette, men kom til at det ikke var hensiktsmessig.²³

Det er imidlertid ikke uvanlig at en ung lovbrøyter begår flere lovbrudd, noen før og noen etter attenårsdagen. Er de nye forholdene så alvorlige at de i seg selv ville gi grunnlag for en lengre fengselsstraff, vil resultatet antagelig bli fengsel for det hele.²⁴

I forarbeidene er det ikke drøftet hva man skal gjøre dersom hovedforholdet kunne gi grunnlag for ungdomsstraff, men lovbrøyteren også skal svare for mindre alvorlige forhold begått etter attenårsdagen.

Man kan vanskelig la det nye forholdet straffes med ungdomsstraff. Det er imidlertid heller ikke adgang til å gi ungdomsstraff for forholdene begått før fylte 18 år og annen straff for det som er begått etterpå.²⁵ Dersom påtalemyndigheten er av den oppfatning at hovedlovbruddet bør straffes med ungdomsstraff, kan den løse problemet ved å gi et forelegg på bot eller reise særskilt sak for det nye forholdet.²⁶ Det siste er imidlertid lite prosesseffektivt.

Verre er det der påtalemyndigheten samler sakene og påstår ubetinget fengsel, mens retten mener ungdomsstraff ville være riktig reaksjon for de mest alvorlige forholdene begått før fylte 18 år.

22 Prop. 135 L (2010–2011) s. 163.

23 Prop. 135 L (2010–2011) s. 166–167.

24 Jf. f.eks. Rt. 2012 s. 1322.

25 Jf. Rt. 1968 s. 1316 og Rt. 1999 s. 1942; Magnus Matningsdal, «§ 15», i Magnus Matningsdal og Anders Bratholm (red.), *Straffeloven med kommentarer. Første del. Alminnelige bestemmelser*, Oslo 2003 s. 76–81 (s. 77).

26 Jf. straffeprosessloven § 13.

Påtalemyndigheten skal selvsagt nedlegge den straffpåstanden den finner riktig, og ikke påstå fengsel der ungdomsstraff er den adekvate reaksjon. Men man må regne med at det tar en tid før Høyesterett har trukket opp grensene mellom ungdomsstraff og ubetinget fengsel for de unge lovbyrterne.

Retten er bundet av tiltalen og må dømme i saken slik den foreligger. Dersom ungdomsstraff er utelukket fordi saken også gjelder forhold begått etter at siktede fylte 18 år, må retten velge mellom samfunnsstraff og ubetinget fengsel. Er hovedforholdet for alvorlig for samfunnsstraff slik at valget ville stå mellom ungdomsstraff og fengsel, kan det vanskelig komme gjerningspersonen til gode at han i tillegg har begått nye lovbrudd etter attenårsdagen. Dermed kan det nye, mindre alvorlige forholdet hindre bruk av ungdomsstraff og gjøre at straffen blir fengsel. Det kan neppe ha vært lovgiverens mening, men er etter mitt syn vanskelig å unngå.

2.1.2 Samtykke

Videre er det et vilkår for å idømme ungdomsstraff at lovbyrteren samtykker (§ 28 c første ledd bokstav c).

Det følger av konfliktrådsloven § 11 første ledd annet punktum at samtykket skal være reelt og informert. Spørsmålet er om siktede har god oversikt over hva han risikerer når han avgir samtykket.

Retten fastsetter som nevnt bare gjennomføringstiden og en subsidiær fengselsstraff. Først etter at ungdomsstraff er idømt, skal det fastsettes en ungdomsplan.²⁷ Det er denne planen som avgjør intensiteten i gjennomføringen av straffereaksjonen.

Ved *narkotikaprogram med domstolskontroll* har man valgt en annen løsning:

«Før saken fremmes for retten, skal teamet utarbeide en plan for den første fasen av programmet med forslag til vilkår for gjennomføringen.»²⁸

Når det vurderes ungdomsstraff, skal det riktignok normalt utarbeides en personundersøkelse for mindreårige.²⁹ Denne personundersøkelsen skal gi dommeren et grunnlag for å vurdere hva slags reaksjon som vil egne seg, og vil dermed også gi siktede en oversikt.³⁰ Det er imidlertid ingen regler som binder ungdomsstmøtet til å følge personundersøkelsens anbefalinger. Når siktede samtykker til

27 Konfliktrådsloven § 25.

28 Forskrift 16. desember 2005 nr. 1518 om prøveordning med narkotikaprogram med domstolskontroll § 6 første ledd. Jf. straffeloven § 53 nr. 3 bokstav e og nr. 6.

29 Straffeprosessloven § 161 a.

30 Jf. rundskriv 2014 nr. 6 fra kriminalomsorgen punkt 3.1.1 og 3.1.5.

ungdomsstraff, kan han dermed ikke være sikker på omfanget eller intensiteten av ungdomsstraffen, f.eks. om han må godta et institusjonsopphold. Om dette reelt er et informert samtykke, kan diskuteres.

Lovutvalget foreslo at retten først skulle idømme ungdomsstraff, og etter ungdomsstormøtet skulle få ungdomsplanen til godkjenning.³¹ Dette ble ikke fulgt opp av departementet av prinsipielle grunner, bl.a. på grunn av motstand fra dommerhold. Vel er det så at det kunne være problematisk om dommeren skulle få ungdomsplanen tilbake til godkjenning. Men man kunne tenke seg at ungdomsplanen skulle foreligge før pådømmelsen.³² Det kunne skapt tidspress, men ville gjort det enklere for dommeren og siktede å overskue konsekvensene. I det minste kunne man tenke seg at det skulle foreligge en ramme som den senere ungdomsplanen ikke skulle gå utenfor.

Nå kreves det også at domfelte godkjenner ungdomsplanen for at den skal bli bindende.³³ Men dersom han ikke godkjenner den, vil det gi grunnlag for avsoning av hele eller deler av den subsidiære fengselsstraffen.³⁴ Det samme gjelder om han nekter å godkjenne vilkårsendringer etter en bruddsamtale.³⁵ Han kan heller ikke klage over forslaget til ungdomsplan eller endring av vilkårene underveis; etter departementets mening ville han da ikke være tilstrekkelig motivert.³⁶

Man kan imidlertid se det slik at domfelte ved å klage viser en motivasjon til å gjennomføre ungdomsstraffen – så sterk motivasjon at han tar bryet med å klage i stedet for bare å gi opp og sone den subsidiære fengselsstraffen. I forvaltningsretten ellers anses det som et gode at borgerne får anledning til å klage over vedtak som går dem imot. Det er få mennesker – eller forvaltningsorganer – gitt å treffe riktig ved hver eneste avgjørelse. Og selv om klagen ikke fører frem, kan klagebehandlingene gjøre at borgeren lettere forsoner seg med et negativt utfall.

Den unge kan riktignok klage over vilkårsendringer til Sivilombudsmannen. Men ombudsmannen kan – i motsetning til et overordnet forvaltningsorgan – bare i begrenset grad prøve det skjønnet som er utøvet. Og har retten besluttet fullbyrding av den subsidiære fengselsstraffen på grunn av vilkårsbrudd, kan ikke ombudsmannen behandle saken.³⁷

31 NOU 2008: 15 s. 153–154.

32 Jf. diskusjonen i Prop. 135 L (2010–2011) s. 129–130.

33 Konflikttrådsloven § 25 første ledd annet punktum.

34 Konflikttrådsloven § 25 fjerde ledd.

35 Konflikttrådsloven § 31 annet ledd.

36 Prop. 135 L (2010–2011) s. 133.

37 Jf. sivilombudsmannsloven § 4 annet ledd bokstav c og § 10 annet ledd.

Mens dommeren ved pådømmelsen kan velge mellom hele spekteret av reaksjoner, kan ikke retten omgjøre ungdomsstraffen til samfunnsstraff når saken sendes tilbake til retten som bruddsak. Samtykket til ungdomsstraff innebærer dermed at siktede gir avkall på muligheten til å få samfunnsstraff.

Ordningen er altså slik at gjennomføringen av ungdomsstraff krever samtykke av lovbryteren minst to ganger, både før idømmelse og ved godkjenning av ungdomsplanen (og eventuelt ved vilkårsendringer). Det virker ved første øyekast som en betryggende ordning. Men ved det første samtykket har han ikke oversikt over konsekvensene, og ved godkjenningen av ungdomsplanen eller vilkårsendringer er konsekvensene av å nekte samtykke så store at han sjelden vil våge det.

Til tross for samtykkekravet må det sies at gjennomføringen av straffen og graden av frihetsberøvende elementer i vidt omfang er lagt i de administrative myndigheters hender.³⁸

Kravet om samtykke er ikke et krav om *tilståelse*. Siktede kan altså godt nekte seg skyldig og likevel samtykke til ungdomsstraff.³⁹

Dersom siktede gir en uforbeholden tilståelse, skal retten ta det i betraktning ved straffutmålingen.⁴⁰ Men ungdomsstraffen vil ofte oppfattes som langt mildere enn en lengre fengselsstraff. Denne differansen er større enn en vanlig tilståelsesrabatt. Dermed kunne et krav om tilståelse for å få ungdomsstraff friste også en uskyldig siktet til å tilstå hvis bevissituasjonen var vanskelig. Ved vurderingen av om en «tilståelsesrabatt» er forsvarlig, er det viktig hvor stor differansen er mellom den straff man risikerer med og uten tilståelse.⁴¹ Det er derfor en prinsipielt riktig løsning at siktede kan nekte seg skyldig uten å miste muligheten til å få ungdomsstraff.

Når det først er idømt ungdomsstraff (eller ilagt ungdomsoppfølging), har fornærmede anledning til å delta i ungdomsstormøtet. Lovens intensjon er at den første delen av møtet skal være et møte mellom siktede og fornærmede, som hjelp til begge parter til å komme videre og legge saken bak seg så langt det er mulig.

38 Sml. Storgaard, Ungdomssanktionen (s. 334).

39 Jf. Magnus Matningsdal: *Straffeloven*, Norsk lovkommentar, note 151.

40 Straffeloven § 59. Den norske ordningen med tilståelsesrabatt er i teorien antatt ikke å stride mot selvinkrimineringsvernet i EMK artikkel 6. Jf. Ørnulf Øyen, *Vernet mot selvinkriminering i straffeprosessen*, Bergen 2010 s. 182–184.

41 Jf. John H. Langbein, «Torture and Plea Bargaining», *The University of Chicago Law Review*, 1978 (1) s. 3–22 (s. 12); Nils Christie, *Crime control as industry: towards gulags, Western style?*, London; New York 1993 s. 136–138.

Det er forutsatt i forarbeidene at siktede i dette møtet ikke kan bestride de faktiske forhold slik de er lagt til grunn av retten i straffedommen. Dette ville fornærmede kunne oppleve som et nytt overgrep.⁴²

Det er forståelig at man ikke ønsker å utsette fornærmede for belastningen ved en «omkamp» om de faktiske forhold. Hvis siktede med rette er funnet skyldig, kan dette prinsippet hjelpe begge parter til å komme videre. Men hvis siktede er (eller mener seg) uskyldig, kan det bli en lite gjenopprettende prosess. Det er derfor åpnet for at ungdomskoordinatoren kan råde fornærmede til ikke å delta i møtet.⁴³ Men hvis fornærmede møter, og domfelte ikke godtar det faktum han er dømt for, skal ungdomskoordinatoren nekte å godkjenne ungdomsplanen.⁴⁴ Da skal saken sendes tilbake til retten for vurdering av om hele eller deler av den subsidiære fengselsstraffen skal sones.⁴⁵ Om denne ordningen kan friste en uskyldig dømt til å «erkjenne» lovbruddet i ungdomsstormøtet, er et spørsmål som jeg ikke kan gå inn på her.

2.1.3 *Bosted i Norge*

Det kreves videre at siktede skal ha «bosted i Norge».⁴⁶ Dette vilkåret var ikke med i lovutvalgets utkast, siden utvalget foreslo ungdomsstraff knyttet til ordningen med betinget dom. Vilkaåret kom inn i proposisjonen til 2012-loven, og departementet bemerket:

«Vilkåret skyldes den aktiviteten som kreves av den domfelte under straffegjennomføringen. Begrepet 'bosted' må forstås slik at bosettingen både har vært av en viss varighet og er ment å vare ved en viss tid. Det er uten betydning om lovbrysterer er norsk statsborger eller ikke.»⁴⁷

Vilkåret er tilsvarende for bruk av samfunnsstraff.⁴⁸ Også denne regelen er begrunnet i rent praktiske overveielser.⁴⁹

Når ungdomsstraff eller en lengre samfunnsstraff brukes overfor barn under 18 år, gjelder det alvorlige lovbrudd hvor alternativet vil være en lang fengsels-

42 Prop. 135 L (2010–2011) s. 117; NOU 2008: 15 s. 155.

43 Prop. 135 L (2010–2011) s. 119.

44 NOU 2008: 15 s. 151.

45 Konfliktrådsloven § 25 fjerde ledd annet punktum.

46 Straffeloven § 28 c første ledd bokstav c.

47 Prop. 135 L (2010–2011) s. 164.

48 Straffeloven § 28 a første ledd bokstav c.

49 Ot.prp. nr. 5 (2000–2001) s. 127.

straff. For lovbrøtere som ikke har bosted i Norge, vil man være henvist til å velge mellom ubetinget og helt eller delvis betinget fengsel. Det er ikke drøftet i forarbeidene om det er akseptabelt å behandle lovbrøtere forskjellig etter om de har bosted i Norge eller ikke.

Det vil antagelig være vanskelig å nøye seg med en helt ut betinget dom f.eks. for gjentatte ran, eller for uaktsom forvoldelse av en annens død ved bruk av motorvogn.⁵⁰

Men velger man ungdomsstraff overfor en lovbrøter som oppfyller bostedsvilkåret, og ubetinget fengsel for et lignende forhold overfor en annen lovbrøter uten bosted i Norge, kan det være vanskelig å forsvare.

Formålet med å innføre ungdomsstraff er bl.a. at lovgiveren mente at Norge dermed bedre ville ivareta Barnekonvensjonens (BK) prinsipper.⁵¹ Men BK har i artikkel 2 et forbud mot forskjellsbehandling av barn bl.a. på grunn av «national, ethnic or social origin» eller «other status», som også rammer de facto diskriminering, særlig av sårbare barn.⁵²

Barn som ikke har bosted i Norge og begår kriminalitet her, vil ofte være sårbare og utsatt.⁵³ Selv om det ikke skilles etter nasjonalitet, vil kravet om bosted rent faktisk skape en forskjell mellom barn basert på deres status.

Det kan riktignok by på praktiske problemer å gjennomføre en ungdomsstraff overfor en domfelt som ikke har bosted i riket. Det ville likevel være i bedre samsvar med BK artikkel 2 om man ikke hadde hatt et absolutt vilkår om «bosted»

50 Se f.eks. Rt. 2010 s. 1313; Rt. 2010 s. 1317 (der departementet i forarbeidene har antydnet at ungdomsstraff burde kunne idømmes, se Prop. 135 L (2010–2011) s. 116). Se nærmere nedenfor under punkt 2.2.1.

51 Jf. Prop. 135 L (2010–2011) s. 13.

52 Jf. FNs Barnekomités General Comment No. 10 (2007): Children's rights in juvenile justice avsnitt 6: «States parties have to take all necessary measures to ensure that all children in conflict with the law are treated equally. Particular attention must be paid to de facto discrimination and disparities, which may be the result of a lack of a consistent policy and involve vulnerable groups of children, such as street children, children belonging to racial, ethnic, religious or linguistic minorities, indigenous children, girl children, children with disabilities and children who are repeatedly in conflict with the law (recidivists).» Se også generelt Frøydis Heyerdahl, «Retten til ikke-diskriminering», i Kirsten Sandberg, Elin Saga Kjørholt og Njål Høstmælingen (red.), *Barnekonvensjonen: barns rettigheter i Norge*. 2. utg., Oslo 2012 s. 31–50.

53 Jf. Helene I. Gundhus og Marit Egge, «Grenser for forebygging? 'De unge fremmede' og kriminalitetsforebyggende politiarbeid», i Nicolay B. Johansen, Thomas Ugelvik og Katja Franko Aas (red.), *Krimigrasjon?: Den nye kontrollen av de fremmede*, Oslo 2013 s. 210–225.

i loven. Om bostedskravet er i strid med artikkel 2, fører det for langt å drøfte i denne oversiktsartikkelen.⁵⁴ Men det er tankevekkende at spørsmålet ikke er reist i forarbeidene til en lov som er inspirert av BK.

2.2 Anvendelsesområde

Det kreves videre at lovbrøyteren har begått eller forsøkt å begå gjentatt eller alvorlig kriminalitet.⁵⁵ I forarbeidene har departementet antatt at alvorlig kriminalitet normalt vil være straffbare handlinger med strafferamme på fengsel i tre år eller mer.⁵⁶

Begrensningen av ungdomsstraff til straffebud med strafferamme på tre års fengsel eller mer kan etter mitt syn oppfattes som et signal om at ubetinget fengsel normalt ikke bør idømmes for mindre alvorlige forhold enn dette. Mye kan tale for at ubetinget fengsel i utgangspunktet bare bør anvendes overfor de forholdene som er *for* alvorlige til å avgjøres med ungdomsstraff (eller grunnvilkårene i § 28 c ikke er til stede), og ikke for forhold som er *for lite* alvorlige.

Ungdomsstraff kan også benyttes overfor mindre grov kriminalitet dersom det foreligger gjentatte overtredelser. Her kan man anvende ungdomsstraff allerede ved annen gangs overtredelse, for å fange opp den unge så tidlig som mulig.⁵⁷ Det er ikke drøftet i forarbeidene hvilke mindre alvorlige lovbrudd som ville kunne gi en mindreårig ubetinget fengsel eller lang samfunnsstraff allerede ved annen gangs overtredelse. Det gjenstår å se om dette blir et praktisk alternativ.

Ungdomsstraff skal kunne brukes der «hensynet til straffens formål ikke med tyngde taler mot en reaksjon i frihet».⁵⁸ Formuleringen er inspirert av straffeloven § 28 a om samfunnsstraff, men uttrykket «med tyngde» er tatt med for å markere at ungdomsstraff kan brukes der det ikke ville være aktuelt med samfunnsstraff.⁵⁹

Generelt anses ungdomsstraff som en strengere reaksjon enn samfunnsstraff.⁶⁰

54 Jf. Grunnloven § 92 og § 98 og menneskerettsloven § 3.

55 Straffeloven § 28 c bokstav b.

56 Prop. 135 L (2010–2011) s. 164.

57 Prop. 135 L (2010–2011) s. 164.

58 Straffeloven § 28 c første ledd bokstav d.

59 Prop. 135 L (2010–2011) s. 127 og s. 164.

60 Prop. 135 L (2010–2011) s. 116.

Skjematisk kan forholdet mellom de nye og de gamle reglene settes opp slik:

Gamle regler	Samfunnsstraff	Ubetinget fengsel	
Nye regler	Samfunnsstraff	Ungdomsstraff	Ubetinget fengsel

Samfunnsstraff kan imidlertid kombineres med ubetinget fengsel i inntil 60 dager når særlige grunner tilsier det.⁶¹ Det er ikke åpenbart at en dom på samfunnsstraff og fengsel alltid vil være mildere enn en dom på ungdomsstraff.

2.2.1 Avgrensning oppad: Ubetinget fengselsstraff

Det er forutsatt i forarbeidene at ungdomsstraffen skal kunne brukes i mange tilfeller der det i dag blir gitt ubetinget fengsel. I forarbeidene er det uttalt at ungdomsstraff «kan være uegnet der det er svært høy risiko for ny kriminalitet eller der det er begått svært alvorlige lovbrudd».⁶²

Det er ikke gitt bestemte begrensninger for bruk av ungdomsstraff oppad, men det er forutsatt at f.eks. forsettlig drap og alvorlige seksuallovbrudd «vanskelig kan erstattes av alternativer til fengselsstraff».⁶³

For uaktsom forvoldelse av en annens død (straffeloven § 239) har Høyesterett gitt ubetinget fengsel, også der føreren var under 18 år. I Rt. 2010 s. 1317 hadde den 17 år gamle bilføreren kjørt i påvirket tilstand tilsvarende ca. 1,5 promille, og uforsvarlig fort. Hans kjæreste døde i ulykken. Høyesterett fant at forholdet var for alvorlig til å kunne avgjøres med samfunnsstraff, og idømte fengsel i ett år og syv måneder, hvorav 11 måneder ble gjort betinget.

I forarbeidene til reglene om ungdomsstraff er denne avgjørelsen nevnt som et eksempel på et saksforhold som etter omstendighetene skal kunne avgjøres med ungdomsstraff etter de nye reglene.⁶⁴

I Rt. 2012 s. 34 var en 17-åring funnet skyldig i å ha medvirket til at en jevn-gammel jente tok sitt eget liv (straffeloven § 236). Høyesterett la vekt på at det var nødvendig å sende et tydelig signal om at en slik oppførsel var klanderverdig, og

61 Straffeloven § 28 a sjettede ledd, bokstav b.

62 Prop. 135 L (2010–2011) s. 115.

63 Prop. 135 L (2010–2011) s. 115 og s. 164.

64 Prop. 135 L (2010–2011) s. 115–116. – Departementet drøfter ikke hva som skal skje ved en dødsulykke som subsumeres under vegtrafikkloven (som har strafferamme på ett års fengsel). Matningsdal antar at alvorlige saker etter vegtrafikkloven mot unge lovbrøyttere må avgjøres med samfunnsstraff, ikke ungdomsstraff (*Straffeloven*, Norsk lovkommentar, note 150).

fastsatte straffen til fengsel i to år, hvorav seks måneder ubetinget. – Det er neppe utelukket at Høyesterett nå ville anse en dom på ungdomsstraff som en tilstrekkelig streng reaksjon.⁶⁵

I Rt. 2013 s. 67 dømte Høyesterett en 17-åring til fengsel i ett år og seks måneder – hvorav ett år ubetinget – for gjentatte tilfeller av vold og trusler, samt salg av narkotika. Han var i en tidligere sak dømt til betinget fengsel. Spørsmålet om ungdomsstraff kunne vært aktuelt, ble berørt, men ikke løst (avsnitt 18).⁶⁶ Kanskje kunne en slik sak nå vurderes avgjort med ungdomsstraff, men risikoen for ny kriminalitet kan trekke i motsatt retning.⁶⁷

I Rt. 2013 s. 776 hadde en 17-åring forsøkt å voldta en eldre kvinne i hennes hjem. Høyesteretts flertall synes å ha lagt til grunn at forholdet vanskelig kunne gitt ungdomsstraff. Flertallet fremholdt likevel at «det er større rom for å anvende samfunnsstraff ved seksuallovbrudd fra gjerningspersoner under 18 år nå enn det som er forutsatt i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004)» (avsnitt 31), men fant at det konkrete straffbare forholdet var for alvorlig til å gi samfunnsstraff. Mindretallet stemte for 45 dagers ubetinget fengsel og 420 timer samfunnsstraff. – Det at denne avgjørelsen – om samfunnsstraff – er avsagt under dissens, kan likevel tale for at det ikke er utelukket med ungdomsstraff selv for forsettlige voldtekter dersom lovbryteren var under 18 år.⁶⁸ Her vil gjerningspersonens alder ha stor betydning.⁶⁹

Dersom gjerningspersonen eller vergene ikke samtykker til ungdomsstraff, og alternativet etter Høyesteretts praksis ville være ubetinget fengsel, kan man vanskelig gå (ytterligere) ned reaksjonstrappen og gi samfunnsstraff bare fordi det ikke foreligger samtykke til ungdomsstraff. Da må konsekvensen bli fengsel.

2.2.2 Avgrensning nedad: Samfunnsstraff

Ungdomsstraffen er ment å idømmes i stedet også for de strengeste samfunnsstraffene.⁷⁰ I de senere år har Høyesterett gitt samfunnsstraff også for forholdsvis

65 Jf. Matningsdal, *Straffeloven*, Norsk lovkommentar, note 153.

66 Jf. også Rt. 2013 s. 1121 U, der en 17 år gammel lovbrøyer med tidligere domfellelser anket over å ha fått ubetinget fengsel i ti måneder for vold. Høyesteretts ankeutvalg nektet anken fremmet.

67 Jf. Prop. 135 L (2010–2011) s. 115. Skeptisk til bruk av ungdomsstraff i en slik sak er Matningsdal, *Straffeloven*, Norsk lovkommentar, note 153.

68 I samme retning Matningsdal, *Straffeloven*, Norsk lovkommentar, note 153.

69 Jf. f.eks. Rt. 2013 s. 734 (16 år gammel gutt dømt til samfunnsstraff for samleier med to jenter under 14 år). Straffenivået for overtredelse av straffeloven § 195 vil være nokså likt nivået for § 192.

70 Prop. 135 L (2010–2011) s. 114.

grove forbrytelser, og det er lett å tenke seg at noen av disse sakene kunne vært egnet for ungdomsstraff i stedet for samfunnsstraff.

Der man etter Høyesteretts praksis fra før lovendringen måtte regne med at straffen ville bli samfunnsstraff, oppstår spørsmålet om nekting av samtykke til ungdomsstraff skal medføre at det blir gitt ubetinget fengsel.

Det er selvsagt ikke slik at sakene fordeler seg på tilfeller der det klart ville blitt gitt samfunnsstraff og der det klart ville blitt gitt ubetinget fengsel for innføringen av ungdomsstraffen. Men Høyesteretts praksis peker ut en retning, og det vil i mange tilfeller være mulig å anta hva som ville blitt resultatet dersom man ser bort fra ungdomsstraffen.

Det kan hevdes at Høyesteretts praksis om samfunnsstraff reelt sett handler om å unngå bruk av ubetinget fengsel, og at praksis dermed ikke er til hinder for at man skjerper straffenivået til ungdomsstraff. Men det finnes også grunner til å opprettholde dagens praksis om samfunnsstraff selv om siktede ikke samtykker til ungdomsstraff.

For det første ville det være pussig om denne reformen til gunst for de unge lovbryterne skulle medføre at en lovbryter som ikke samtykker til ungdomsstraff, med det mister sin sjanse til samfunnsstraff.

For det andre vil siktede i mange tilfeller ved pådømmelsen være umyndig, slik at også vergene må samtykke i ungdomsstraffen. Dersom det er siktedes verger som nekter samtykke til ungdomsstraff, virker det hardt at det skal føre til at den unge får fengselsstraff, mens han ville fått samfunnsstraff etter de gamle reglene.

Etter mitt syn bør man vise varsomhet med å sanksjonere et slikt manglende samtykke med ubetinget fengsel. Men spørsmålet er ikke avklart.

2.2.3 *Overgangsspørsmål*

Kan domstolene idømme ungdomsstraff for forhold som er begått før ikrafttredelsen av loven? Spørsmålet må løses etter Grunnloven § 97 og straffeloven § 3. Ville alternativet vært ubetinget fengsel, er den nye regelen om ungdomsstraff mildere, og den kan da anvendes.

Dette er annerledes i saksforhold der Høyesteretts praksis før lovendringen tilsier samfunnsstraff, ikke ubetinget fengsel. Ovenfor har jeg antydnet at straffenivået generelt ikke bør skjerpes fra samfunnsstraff til ungdomsstraff, men spørsmålet er ikke avklart. For saker fra før ikrafttredelsen er saken klarere.

Dersom alternativet før 1. juli 2014 ville være samfunnsstraff (forutsatt at siktede samtykker), må det være de gamle reglene som skal anvendes – de nye reglene

er generelt ikke gunstigere enn de gamle. Det må gjelde også der siktede samtykker til ungdomsstraff. – Et unntak kan kanskje likevel oppstilles der praksis før lovendringen ville medføre en kombinasjon av samfunnsstraff og ubetinget fengsel.⁷¹

3 Ungdomsoppfølging

Med ungdomsoppfølging har man fått et nytt tiltak som supplerer megling i konfliktråd.

Ungdomsoppfølging kan besluttes på flere måter:

Påtalemyndigheten kan overføre saken til ungdomsoppfølging enten som vilkår for påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69 eller ved overføring til konfliktrådet etter straffeprosessloven § 71a. I begge tilfeller er det et vilkår for overføring at påtalemyndigheten finner straffeskyld bevist, og at siktede – og eventuelt dennes verger – samtykker til ungdomsoppfølging.⁷² Overføring til ungdomsoppfølging i konfliktrådet kan videre fastsettes som vilkår for betinget fengsel.⁷³ Også ved ungdomsoppfølging fastsetter ungdomsstormøtet en ungdomsplan, og det kreves at siktede godkjenner ungdomsplanen.⁷⁴

Ungdomsoppfølging er ment å lovfeste den praksisen som er utviklet for bruk av såkalte oppfølgingsteam.⁷⁵ Formålet med ordningen er å sikre «en sammenhengende kjede av alternative straffereaksjoner for unge lovbrøyttere, fra mekling til ungdomsstraffen, som er et alternativ til fengsel og strengere samfunnsstraff».⁷⁶ Det er ikke kommentert i forarbeidene hva slags andre straffer ungdomsoppfølging skal kunne erstatte. Det følger av selve hjemmelsgrunnlaget at den kan settes som

71 Jf. ovenfor under kap. 2.2.

72 For overføring etter straffeprosessloven § 71a følger dette direkte av lovteksten. Ved påtaleunntatelse på vilkår følger det av at straffeprosessloven § 69 viser til bestemmelsen i straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i; jf. også konfliktrådsloven § 11 første ledd.

73 Straffeloven § 53 nr. 3 bokstav i. – Om ileggelsesformens betydning for anmerkning på siktedes politiattest, se Prop. 57 L (2013–2014) s. 73.

74 Konfliktrådsloven § 25 første ledd.

75 Prop. 57 L (2013–2014) s. 50. – Oppfølgingsteam bygger på praksis med ungdomskontrakter, der en ung lovbrøytter kunne få påtaleunntatelse på vilkår av at han fulgte en «ungdomskontrakt» med visse betingelser. Om ungdomskontraktene, se Marit Egge, *Forsøk med ungdomskontrakter: en alternativ reaksjonsform rettet mot unge lovbrøyttere*, Oslo 2004. – Om de norske stormøtene før konfliktrådsloven 2014, se Elisabeth Myhre Lie, *I forkant: Kriminalitetsforebyggende politiarbeid*, Oslo 2011 s. 159–161; Ida Helene Asmussen, *Fra rettsstat til omsorgsstat*, København 2014 s. 187–199.

76 Prop. 57 L (2013–2014) s. 50.

et vilkår for betinget fengsel.⁷⁷ Om den i visse tilfeller kan fungere bedre enn korte samfunnsstraffer for unge lovbrytere, må vurderes konkret.

Ved ungdomsoppfølging fastsettes en oppfølgingstid på opptil ett år. Reglene om ungdomsplan i konfliktrådslovens kapittel IV er langt på vei de samme, men uten hjemmel for å pålegge institusjonsplassering.⁷⁸ I prinsippet kan dermed en ung lovbryter få ungdomsoppfølging i ett år og få det samme innholdet i ungdomsplanen som en annen som har fått dom på ungdomsstraff i en kortere periode. Og selv om gjennomføringstiden ofte blir lengre ved ungdomsstraff, er det ikke noe som hindrer at intensiteten i reaksjonene blir nokså lik. Men det er en konsekvens av at man har villet skreddersy ordningene til den enkelte lovbryter. Skal man legge stor vekt på den rehabiliterende virkningen av straffen, er en mulig ulikhet mellom lovbryterne vanskelig å unngå.

Valget mellom megling i konfliktråd og ungdomsoppfølging skal blant annet treffes etter om lovbryteren har behov for oppfølging over tid.⁷⁹ I forarbeidene forutsettes det at ungdomsoppfølging er en mer inngripende reaksjon enn overføring til megling i konfliktråd.⁸⁰ Det er rimelig å anta at ungdomsoppfølging dermed kan brukes i mer alvorlige saker enn det som har vært tilfellet for overføring til konfliktråd fra påtalemyndigheten.

Etter Riksadvokatens retningslinjer for overføring til megling i konfliktråd har påtalemyndighetens adgang til overføring vært snevrere enn adgangen til å påstå betinget dom på vilkår av megling i konfliktrådet.⁸¹ Det er ikke kommentert i forarbeidene om en tilsvarende forskjell bør opprettholdes for ungdomsoppfølging.

Ungdomsoppfølging skal altså bidra til å «etablere en sammenhengende kjede av alternative strafferettslige reaksjoner» overfor unge lovbrytere.⁸² En skjematisk skisse over reaksjonssystemet for unge lovbrytere kan tegnes opp slik:

«Tradisjonell» reaksjon	Ubetinget påtaleunntatelse	Bot	Betinget fengsel	Samfunnsstraff	Ubetinget fengsel	
Gjenopprettende prosess	Påtaleunntatelse/ overføring til megling i konfliktråd		Ungdomsoppfølging		Ungdomsstraff	Ubetinget fengsel

77 Jf. like ovenfor om hjemmelsgrunnlaget for illeggelse av ungdomsoppfølging.

78 Jf. konfliktrådsloven § 25.

79 Prop. 57 L (2013–2014) s. 57.

80 Prop. 57 L (2013–2014) s. 54.

81 Riksadvokatens rundskriv 2008 nr. 4 Konfliktråd punkt III.1.

82 Prop. 57 L (2013–2014) s. 53.

Det er ikke meningen at de «tradisjonelle reaksjoner» alltid skal vike for de nye, bare at aktørene i strafferettspleien skal minnes om alternativet.⁸³

Det er ikke gitt at man alltid skal velge ungdomsoppfølging fremfor samfunnsstraff.⁸⁴ Det kan heller ikke være meningen at saker som nå avgjøres ved ubetinget påtaleunntatelse, skal skjerpes til betinget påtaleunntatelse eller overføring til meglings- eller konfliktråd.

Selv om man ofte oppfatter bot som lite egnet for unge lovbrøyttere,⁸⁵ er det neppe heldig om masseovertrædelser som kan avgjøres ved forenklet forelegg, uten videre overføres til en mer omstendelig og inngripende «gjenopprettende prosess». En 17-åring som første gang tas for å kjøre sin moped i 40 km/t i 30-sonen, har ikke nødvendigvis alvorlige atferdsproblemer.

Skissen kan heller ikke vise at en dom på samfunnsstraff kombinert med ubetinget fengsel på inntil 60 dager, etter omstendighetene kan virke vel så strengt som en dom på ungdomsstraff.⁸⁶

4 Oppsummering

Ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er nye tiltak som kan gi strafferettspleien et bredere spekter av reaksjoner overfor de unge lovbrøytterne. Det er positivt at lovgiveren prøver ut nye reaksjonsformer overfor denne gruppen. Det er imidlertid flere problematiske sider ved ungdomsstraffen.

For det første er det et kompliserende element at ungdomsstraff også skal kunne erstatte samfunnsstraff, som i utgangspunktet er en mildere reaksjon, uten at dommeren – eller siktede – har sikker kunnskap om hva som kan bli innholdet i ungdomsstraffen.

Dermed vil siktede ved å samtykke til ungdomsstraff også fraskrive seg sin mulighet til å få samfunnsstraff dersom ungdomsstraffen blir for tung. Slik jeg ser det, burde dommeren, der saken sendes tilbake til domstolen på grunn av brudd, ha adgang til å velge reaksjoner fra hele spekteret, som ved den første pådømmelsen – altså også å omgjøre dommen til samfunnsstraff.⁸⁷

83 Prop. 57 L (2013–2014) s. 54.

84 Prop. 57 L (2013–2014) s. 58. Jf. Matningsdal: *Straffeloven*, Norsk lovkommentar, note 543.

85 Prop. 57 L (2013–2014) s. 57.

86 Jf. punkt 2.2 ovenfor.

87 Slik også Jørgen Spangen Iversen, «Ungdomsstraff og menneskerettigheter», *Tidsskrift for Strafferett*, 2013 (3) s. 377–395 (s. 395).

For det andre kan vilkåret om bosted i Norge føre til forskjellsbehandling i disfavør av barn som ikke har en fast tilknytning her.

For det tredje er det overraskende at siktede ikke kan påklage vedtak eller vilkår under straffegjennomføringen, og at man i forarbeidene antar at en slik klage ville vise liten motivasjon. I samfunnslivet ellers anses borgernes adgang til å klage over avgjørelser som en viktig side av rettssikkerheten.

Man kan dermed spørre seg om ønsket om å finne en konstruktiv reaksjon har ført til at lovgiveren har latt alminnelige krav til rettssikkerhet vike når lovbrøteren er et barn.

Morten Holmboe, cand. jur., Juridisk fakultet, UiO 1989. Seniorrådgiver ved Politihøgskolen fra 2011. Opptatt ved PhD-programmet ved Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet, Institutt for offentlig rett fra samme år. Tidligere kontorsjef ved Politihøgskolen, førstestatsadvokat ved Riksadvokatembetet, kontorsjef hos Sivilombudsmannen og lovrådgiver i Justisdepartementet, Lovavdelingen. E-post: holmboe.morten@gmail.com
